

Picardië

Baai van de Somme

1 Baai van de Somme en Abbeville	79
2 Amiénois en Haute Somme	143
3 Oise	201
4 Laonnois en Soissonnais	307
5 Saint-Quentinois en Thiérache	373

DE REGIO'S VAN DEZE GIDS:
ZIE DE KAART HIERNAAST

Lannoo

Inhoud

Niet te missen8

Hoogtepunten van Michelin12

Reisplanner20

Met het gezin28

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar Picardië32

Voor het vertrek34

Picardië van A tot Z36

Eerste Wereldoorlog42

Evenementen45

Boeken en films47

A. Chicurel/hemis.fr

MEER WETEN OVER PICARDIË

Welkom in Picardië50

Acht wetenswaardigheden51

Gastronomie52

Geschiedenis55

Kunst en cultuur60

Tradities en levenskunst69

Natuur en landschap72

golero/Getty Images Plus

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 Baai van de Somme en Abbeville

Baai van de Somme	82
Parc du Marquenterre	90
<i>Het avontuur</i>	
<i>van de Marquenterre</i>	92
Saint-Valery-sur-Somme	94
Ault	100
Rue.....	104
Crécy-en-Ponthieu	108
Vallei van de Authie	111
Abdij en tuinen van Valloires	115
Abbeville	120
<i>Over historie en prehistorie</i>	123
Vallei van de Somme	
van Abbeville tot Amiens.....	129
Saint-Riquier	136
Kasteel van Rambures	140

2 Amiénois en Haute Somme

Amiens	146
Vallei van de Somme	
van Amiens tot Péronne.....	166
<i>Australische helden</i>	168
Ondergrondse stad van Naours.....	173
Doullens	176
Albert en de slagvelden bij	
de Somme	178
<i>Britse oorlogsmonumenten</i>	180
Historial de la Grande Guerre	
in Péronne	186
Ham	190
Montdidier.....	193
Poix-de-Picardie.....	197

3 Oise

Compiègne en zijn paleis	204
<i>Geschiedenis van het paleis</i>	206
Forêt de Compiègne.....	217
Longueuil-Annel.....	227
Noyon	229
Pierrefonds en zijn kasteel.....	234
<i>Een herbouwde burcht</i>	235
Crépy-en-Valois	240
Forêt d'Halatte	246
<i>Parc Naturel Régional Oise -</i>	
<i>Pays de France</i>	251
Senlis.....	252
Abdij van Chaalis	261

Parc Astérix	267
Chantilly en zijn kasteel	270
<i>Het kasteel van Chantilly of de</i>	
<i>luister van de Montmorency's</i>	272
Saint-Leu-d'Esserent	287
Beauvais en zijn kathedraal.....	290
<i>Een prestigieus verleden</i>	293
Gerberoy.....	302

4 Laonnois en Soissonais

Laon.....	310
<i>Een rijke</i>	
<i>en tumultueuze geschiedenis</i>	312
Chemin des Dames	321
<i>Een strategische heuvelrug</i>	325
Forêt de Saint-Gobain.....	327
Coucy-le-Château-Auffrique.....	331
Soissons.....	335
Cité Internationale de la Langue	
Française - Château de Villers-	
Cotterêts.....	344
<i>Dumas van vader op zoon</i>	345
Forêt de Retz.....	348
La Ferté-Milon	352
Fère-en-Tardenois	355
Château-Thierry.....	360

5 Saint-Quentinois en Thiérache

Saint-Quentin.....	376
<i>Van vroeger tot nu</i>	380
Riqueval.....	386
Guise	388
Thiérache.....	391
Forêt d'Hirson	
en Forêt de Saint-Michel	395
Marle	398

Woordenlijst.....400

Register.....412

Kaarten en plattegronden

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Baai van de Somme

De baai is een fascinerend, maar ook kwetsbaar stukje natuur, waar het ongerepte landschap verandert op het ritme van de getijden.

Hoogtepunt is de beroemdste zeehondenkolonie van Frankrijk.

Zie blz. 82

O. Leclerca/hemis.fr

W. Buss/age fotostock

Paleis van Compiègne

Een van de meest prestigieuze koninklijke paleizen van Frankrijk, waar de herinnering aan de jachtpartijen van Lodewijk XV en de feesten van Napoleon III nog in de lucht hangt. Zie blz. 204

B. Gardel/hemis.fr

★★★★

Kasteel van Chantilly

Met zijn luisterrijke stallen en meesterwerken van schilderkunst verheft de *crème de la crème* van de Franse kastelen zijn torens in het prachtige park van Le Nôtre, waarvan de fontein en als voorbeeld dienden voor Versailles. **Zie blz. 270**

★★

Gerberoy

Een dorp vol charme waar de tijd stil lijkt te hebben gestaan, met fleurige klimrozen langs de gevels van vakwerkhuizen in oude keienstratjes. **Zie blz. 302**

F. Guiziou/hemis.fr

bensliman hassan/Shutterstock

★★

Forêt de Compiègne

Vroeger jaagden de koningen van Frankrijk onder deze beuken en eiken op groot wild, nu is dit magnifieke bos het domein van wandelaars, fietsers en ruiters. **Zie blz. 217**

Hoogtepunten van Michelin

Het platteland van de Thiérache

J.-F. Deroubaix/hemis.fr

♥ **Ontdek het platteland van de Thiérache**, met zijn *pie noir*-koeien, appelbomen en versterkte kerken. Maak een rondrit door het schilderachtige landschap en proef de heerlijke *maroilles*, cider en boerenboter.
Zie blz. 391.

♥ **Laat je verrassen** door de geslaagde combinatie van hedendaagse kunst en middeleeuwse architectuur in de donjon van Vez, waar werken van Daniel Buren, Jean-Pierre Raynaud, François Morellet en Sol LeWitt in dialoog gaan met de 14de-eeuwse mezekouwen en courtines. Boven de wachterszaal ligt een bijzondere ruimte met een ijzeren gewelf van de hand van Gustave Eiffel.
Zie blz. 244.

♥ **Geniet van de fabelachtige kunstcollectie** van Nélie Jacquemart in het kasteelmuseum van Chaalis. Het museum schetst ook een fascinerend beeld van het leven van deze bijzondere kunstenares en reizigster.
Zie blz. 263.

Het kasteel-museum van Chaalis

B. Gardel/hemis.fr

Kleurrijke gevels in de badplaats Mers-les-Bains

Zoonar/eyemagic/Zoonar GmbH RM/age fotostock

Het spectaculaire interieur van de kathedraal van Beauvais

R. Mattes/hemis.fr

TOP 5 De mooiste kathedralen

1. Amiens (blz. 146)
2. Beauvais (blz. 290)
3. Senlis (blz. 252)
4. Laon (blz. 311)
5. Soissons (blz. 335)

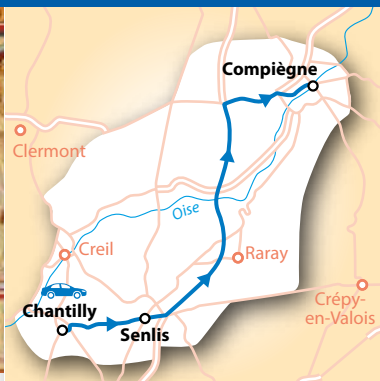
♥ **Smul van het rode fruit** op de markt die elke eerste zondag in juli wordt gehouden aan de voet van de kathedraal van Noyon, een van de eerste grote gotische kerken van Frankrijk. Die dag kleuren alle kraampjes rood van de aardbeien, frambozen, kersen en bessen, stuk voor stuk specialiteiten van de regio. **Zie blz. 233.**

♥ **Zet je mooiste strohoed op** voor een nostalgische wandeling langs de mooie villa's uit de belle époque in Mers-les-Bains, een van de oudste toeristische badplaatsen. Je ziet hier allerlei bouwstijlen, maar de art nouveau overheerst, met fantasievolle gevels met luifeldaken, torentjes, loggia's en smeedijzeren en houten balkons. **Zie blz. 101.**

3 dagen

Van Chantilly naar Compiègne

Route: 45 km langs kastelen en door bossen

Pack-Shot/Shutterstock

De kathedraal van Senlis
clodio/Getty Images Plus

Het classicistische paleis van Compiègne
Anna_Pakutina/Getty Images Plus

Chantilly

Dag 1

Bezoek het kasteel, het park en de Grandes Écuries (**blz. 270**).
Overnacht in Gouvieux (**blz. 286**).

Tip: bezoek overdag het enorme landgoed en eindig met een wandeling door het Forêt de Chantilly.

Senlis

Dag 2

Bekijk 's ochtends de kathedraal, het kasteel en het Musée d'Art et d'Archéologie. Wandel 's middags door de straatjes (**blz. 252**) of ga naar het kasteel van Raray (**blz. 257**).
Overnacht in Senlis.

Compiègne

Dag 3

Bezoek het paleis en de musea (**blz. 204**) en verken daarna de stad (**blz. 211**).

Tip: je kunt deze tocht met een dag verlengen en een wandeling of fietstocht maken door het Forêt de Compiègne of het kasteel van Pierrefonds bezoeken.

4 dagen

In het teken van de roos

Route: 400 km vanuit Chantilly, langs tuinen en rosariums

S. Bouilland/hemis.fr

Tip: deze tocht is het mooist in de periode eind mei-begin juni.

Chantilly en Senlis Dag 1

Bekijk 's ochtends de Potager des Princes in Chantilly (**blz. 281**) en bezoek 's middags de abdij van Chaalis (**blz. 261**). Breng de avond en nacht door in Senlis (**blz. 259**).

Compiègne Dag 2

Rijd naar Compiègne en bezoek het kasteelpark (**blz. 210**). Overnacht in Compiègne (**blz. 216**).

Valloires Dag 3

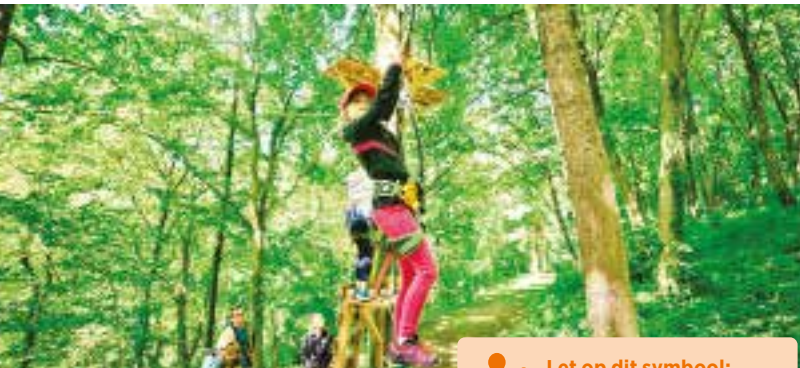
Bewonder de tuinen en het rosarium van Valloires (**blz. 117**) en bezoek 's middags de kasteeltuinen van Maizicourt (**blz. 111**). Overnacht in Abbeville (**blz. 128**).

Gerberoy Dag 4

Bezoek het rosarium van het kasteel van Rambures (**blz. 140**) en daarna het fleurige dorp Gerberoy met de tuinen van schilder Le Sidaner en de snoeikunsttuin van Ifs (**blz. 303**).

Een straatje in Gerberoy
littlelie/Getty Images Plus

In het klimbos bij de ondergrondse stad van Naours

😊 Naast de hiergenoemde tips zijn er natuurlijk attractieparken als het Parc Astérix en La Mer de Sable, die bijzonder geschikt zijn voor gezinnen.

► Zeehonden spotten in de Baai van de Somme.

In de 20ste eeuw liep het aantal zeehonden in de baai sterk terug, maar dankzij een speciaal beschermingsprogramma dat startte in de jaren 1980 heeft de kolonie zich langzaam maar zeker hersteld. Ter hoogte van Pointe du Hourdel komen ze bij laagwater graag met hun jongen luieren op de zandbanken. Je kunt ze in elk seizoen bekijken, op redelijke afstand, van 3 uur vóór tot 2.30 uur na laagtij. Al dan niet met een natuurgids en te voet of vanuit een kajak. **Zie blz. 84, 85 en 98.**

😊 Raadpleeg vooraf het getijdeschema en vergeet niet je verrekijker mee te nemen!

► Terug naar de tijd van de eerste mens in het Parc Samara.

In dit historische themapark zijn verschillende woonvormen gereconstrueerd: een tent uit het paleolithicum, een kamp uit het mesolithicum, huizen uit het neolithicum, de bronstijd en de ijzertijd, een Gallische boerderij – allemaal gebouwd met de middelen en volgens de technieken uit de betreffende tijd. Gekostumeerde acteurs brengen de woonvormen tot leven met demonstraties

 Let op dit symbool: het staat in deze gids bij bezienswaardigheden en activiteiten waar ook de kinderen plezier aan hebben.

van ambachtelijk vakmanschap, archeologische experimenten en voorstellingen. Een tijdloos uitstapje, leuk én leerzaam. **Zie blz. 133.**

► Poppen bewonderen in het marionettentheater in Amiens.

De Cabotans, traditionele marionetten, zijn emblematisch voor de Picardische volkscultuur. Lafleur, een vrolijke en ondeugende levensgenieter, is een echte held in Amiens! Maak kennis met zijn legendarische vrijmoedigheid (in het Picardisch uiteraard!) en met zijn grappen en streken tijdens shows, demonstraties en kennismakingsworkshops in het theater Chés Cabotans. **Zie blz. 163.**

► Verstoppertje spelen in de ondergrondse stad van Naours.

Duik 33 m onder de grond om een deel van de 28 galerijen en 300 uitgehouwen kamers in het Picardische kalkplateau te verkennen. Deze ondergrondse stad diende vanaf de middeleeuwen als toevluchtsoord voor de bevolking in tijden van conflicten. Een bijzondere ervaring, die nog aantrekkelijker wordt gemaakt door een audiotour speciaal voor kinderen. Eenmaal weer boven de grond, kun je nog de hoogte in in het klimbos. **Zie blz. 173.**

► **Verslaggever spelen bij het Historial de la Grande Guerre.** Meer dan het gemiddelde schoolboek belicht dit museum, ingericht op de slagvelden van de Somme, alle aspecten van de Eerste Wereldoorlog – militair, sociaal en cultureel. De app ‘Reporter 14-18’ biedt een tour speciaal voor kinderen aan (vanaf 8 jaar); zij worden uitgenodigd om in de huid van een oorlogsverslaggever te kruipen. **Zie blz. 186.**

► **Eropuit in de natuur in het Forêt de Compiègne.** Het op twee na grootste staatsbos van Frankrijk, dat wordt doorsneden door circa 1500 km aan lanen en bospaden, vormt het decor voor talloze gezinsavonturen. Begeleide natuuruitstapjes door het Office National des Forêts, tochten te voet, te paard of op de fiets op zoek naar Gallo-Romeinse ruïnes of een sprookjeskasteel, klimmen in een klimbos... Voor een heel bijzondere ervaring ga je tijdens de bronstijd het bos in bij het vallen van de avond, om te luisteren naar het burlen van de herten. **Zie blz. 217.**

► **Een hippisch sprookje in het Musée Vivant du Cheval.** Als de pracht en praal van het kasteel van Chantilly niet voldoende zijn om je kinderen te imponeren, neem ze dan mee naar de Grandes Écuries (de paardenstallen); ze zullen zeker onder de indruk zijn van de elegantie en souplesse van de fiere paarden in de majestueuze koepelzaal van de Grandes Écuries. Je ziet ze in actie tijdens trainingssessies, dressuur-demonstraties en schitterende shows die hier dagelijks worden gehouden. **Zie blz. 281.**

► **Fietsen over de Voie Verte de l'Ailette.** Een fietstocht door een schaduwrijk gebied, zonder hoogteverschillen, met volop observatieposten en picknickplekken. Deze mooie route van 17 km voert door weiden en bossen en vereist geen sterke kuiten. De route begint bij de abdij van Vauclair en eindigt

bij het meer van Monampteuil, waar je verschillende watersporten kunt beoefenen. **Zie blz. 326.**

► **Op jacht naar de schat op het kasteel van Condé-en-Brie.** Lukt het jullie om de mysterieuze verborgen schat van het Château de Condé te vinden? Een uitdaging voor het hele gezin: er zijn drie parcoursen voor verschillende leeftijden. Speuren naar pootafdrukken, raadsels oplossen en speurtochten die denkwerk, geheugen en behendigheid combineren. **Zie blz. 368.**

► **Een utopische reis in de Familistère in Guise.** Dit prachtige voorbeeld van sociale woningbouw is interessant voor jong en oud. Er is een kindvriendelijke rondleiding met een educatief koffertje en er worden kinderworkshops en voorstellingen gegeven. Deze unieke en springlevende museumstad biedt een andere kijk op de geschiedenis van het arbeidersleven. **Zie blz. 388.**

Kinderworkshop in de Familistère in Guise
J. Caron/Familistère de Guise

visorando.com beslaat heel Frankrijk en is ook de moeite waard om te bezoeken.

Tuinen en parken

Binnen de Association des Parcs et Jardins de Picardie zijn 75 tuinen verenigd, die opengesteld zijn voor het publiek, van druk bezochte (zoals de tuinen van Valloire en het park van Chantilly) tot heel intieme. In de regio vind je met name ook veel rosaria.

Association des Parcs et Jardins de Picardie -

☎ 03 44 88 82 79/06 45 50 84 76 - www.parcsetjardinsdepicardie.fr.

📍 Zie ook 'Reisplanner' blz. 21.

Uit eten

Onze keuze aan restaurants vind je in het 'Adresboekje' aan het einde van elke plaatsbeschrijving in deze gids. In de *hostelleries* en *brasseries* worden traditionele gerechten geserveerd (blz. 52).

Onze selectie

De eetgelegenheden van onze keuze zijn ingedeeld in prijscategorieën op basis van de prijs van een volledige maaltijd (voorgerecht, hoofdgerecht, dessert). Om aan al je wensen tegemoet te komen, presenteren we regionale, klassieke en gastronomische **restaurants**, maar ook adressen voor een snelle hap. Raadpleeg ook de website **guide.michelin.com**.

Labels

Terroirs Hauts-de-France - De Hauts-de-France heeft een collectief merk gecreëerd ter promotie van de producten van de boerderijen en ambachtelijke bedrijven in de streek, in het bijzonder van de traditionele producten: in de Aisne (gedroogde ham, ouderwets varkensvlees en gekonfijte uien), in de Oise (bier, mosterd, bloedworst) en in de Somme (eendenpaté, AOC gezouten weidelam, cider,

bitterkoekje uit Amiens, zeeaster, zeekraal).

📍 terroirshautsdefrance.com.

Bistrots de Terroir - In de Oise, Somme en Aisne zijn een twintigtal etablissementen (cafés-restaurants, bistro's) aangesloten bij dit nationale initiatief, dat garant staat voor lokale diensten, een toeristisch ontvangstcentrum en eenvoudige, traditionele gerechten op basis van streekproducten.

📍 www.bistrotdepays.com.

Er is een gratis gids verkrijgbaar in diverse bistro's, met een lijst van aangesloten etablissementen.

Vanuit de lucht

L'Oise Vue du ciel - ☎ 06 51 43 53 70 - www.oise-montgolfiere.fr.

Over het departement Oise in een luchtballon (1 uur).

Magic Balloons - ☎ 06 85 66 52 78 (uitsluitend per sms bereikbaar) - www.magic-balloons.fr.

Luchtballontocht over Picardië, vertrek vanuit Amiens, Abbeville.

Aéroclub de Beauvais-Tillé - 1 av. de l'Aéroport - 60000 Tillé - ☎ 03 44 48 28 52 - aeroclubeauvaistille.wixsite.com/acbt60.

Vlucht over Oise in een toeristenvliegtuigje (30 min.).

Ludair - Aérodrome d'Abbeville - 80132 Buigny-Saint-Maclou - ☎ 03 22 24 08 48 - aeroclub-abbeville.fr. La baie de Somme en ULM.

Aéroclub Picardie Amiens - ☎ 03 22 38 10 70 - www.aeroclub-picardie-amiens.com. Vluchten over Amiens, de Baai van de Somme, de Marquenterre of de Picardische kust in een motor-, zweef- of ultralight vliegtuig.

Airflash ULM - Aéroport Amiens-Glisy - R. Robur-le-Conquéran - 80440 Glisy - ☎ 03 22 38 93 53 - www.ulm-airflash.com. Vluchten met verschillende soorten ultralight vliegtuigjes.

Vissen in zoet water

De regio wordt doorsneden door talrijke rivieren die in meren uitmonden. Het is een paradijs voor vissers, vooral langs de Somme, de Aisne en de Oise.

Regels

Doorgaans wordt de bovenloop van de rivieren geclassificeerd als eerste categorie, terwijl de midden- en benedenlopen als tweede categorie worden aangeduid. Ongeacht waar je gaat vissen, moet je je aan de nationale of lokale regelgeving (vergunningen, belastingen, enz.) houden. Voor bepaalde vijvers en meren kun je een dagpas kopen. Inlichtingen bij de Comités Départementaux du Tourisme en de Fédérations pour la Pêche van elk departement.

Aisne – ☎ 03 23 23 13 16 - www.peche02.fr.

Oise – ☎ 03 44 40 46 41 - www.peche60.fr.

Somme – ☎ 03 22 70 28 10 - www.peche80.com.

Vissen op zee

Vissen op zee kan voor een dag of een dagdeel. Daarbij leer je de techniek van het sleepvissen en kun je meedoen aan wedstrijden. Het materiaal wordt verstrekt. Van tevoren inschrijven is aan te raden. **Fédération Française des Pêcheurs en Mer** – ☎ 09 52 24 63 96 - www.ffpm-national.com.

Vliegeren

De uitgestrekte stranden van Picardië zijn gemaakt voor het vliegeren, een gezinsactiviteit die ook een artistieke en een sportieve kant heeft. Handigheid in de basisbewegingen en kennis van de luchtstromen kunnen alleen worden verkregen door scholing bij een club of vereniging (informeer bij de toeristenbureaus van de kustplaatsen).

☺ Bedenk dat een vlieger in duikvlucht een snelheid van 100 km/u kan bereiken. Zorg er dan ook voor dat je achter de vliegeraar staat.

Fédération Française de Vol Libre (Deltaplane, parapente en vliegeren) – ☎ 04 97 03 82 82 - federation.ffvl.fr.

Ligue de Vol Libre du Nord-Picardie – vol.libre.free.fr.

Zeilen

Alle badplaatsen hebben een zeilschool. Zeilplas in het binnenland: Lac de Monampeuil (Soissons).

Fédération Française de Voile – ☎ 01 40 60 37 00 - www.ffvoile.fr.

Ligue Régionale des Hauts-de-France – ☎ 09 64 11 46 09 - lvhdf.fr.

Zwemmen

In de zomer is er meestal toezicht op de stranden, maar je moet enkele basisregels in acht nemen. Op de bewaakte stranden geeft een vlag aan of het veilig is om te zwemmen: **groen**, toezicht, geen gevaar; **geel**, gevaarlijk, maar met toezicht; **rood**, verboden te zwemmen. Als er geen vlag hangt, is er geen strandwacht.

Vanaf juni wordt de **kwaliteit van het zwemwater** bij alle stranden maandelijks gecontroleerd. Het water wordt ingedeeld in vier vervuilingscategorieën.

🌐 Website van het ministerie van Volksgezondheid:

baignades.sante.gouv.fr.

Pavillon Bleu – Kijk voor een overzicht op www.pavillonbleu.org.

Axo'Plage, aan de oevers van het meer van Monampeuil (Aisne), en Cayeux-sur-Mer (aan de kust van de Somme) zijn favoriet.

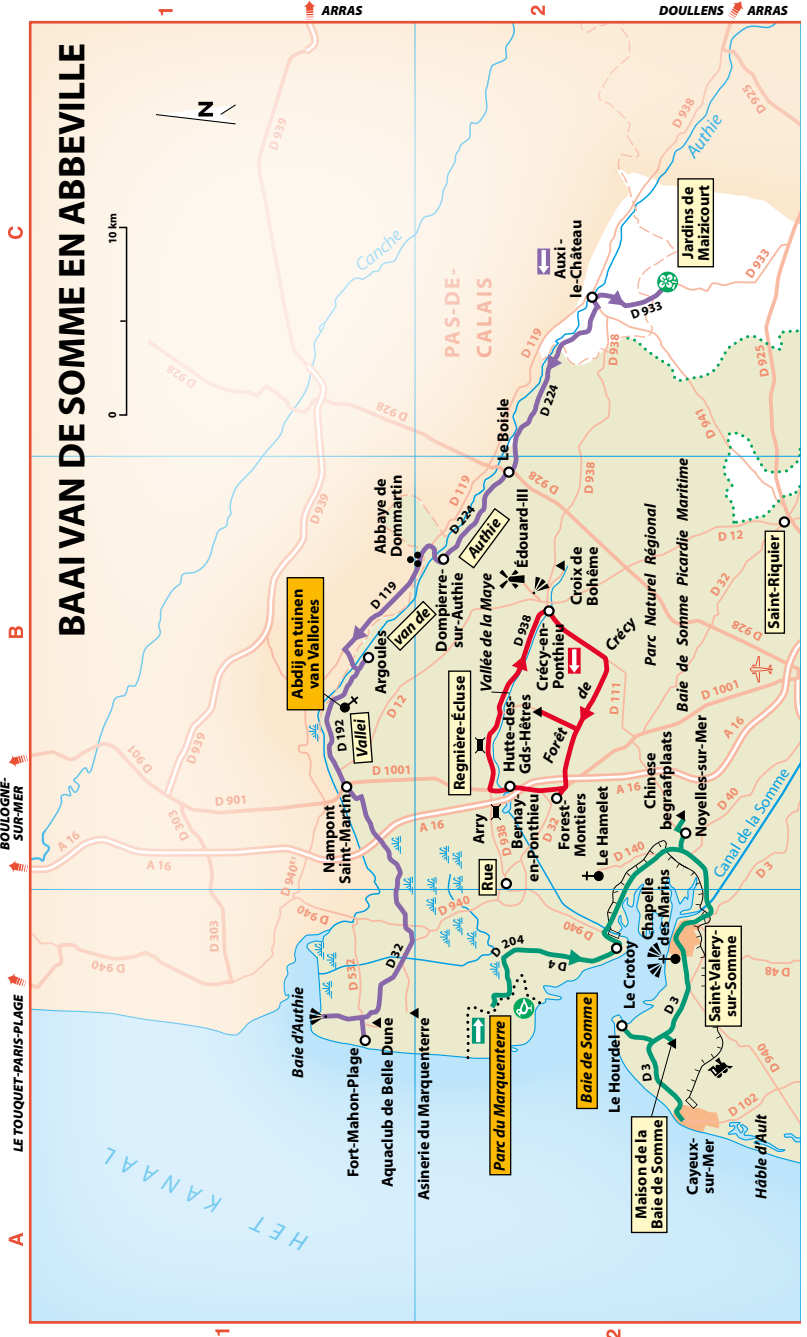
Het strand van Le Crotoy ligt op het zuiden.
CH8478F/Fotosearch LBRF/age fotostock

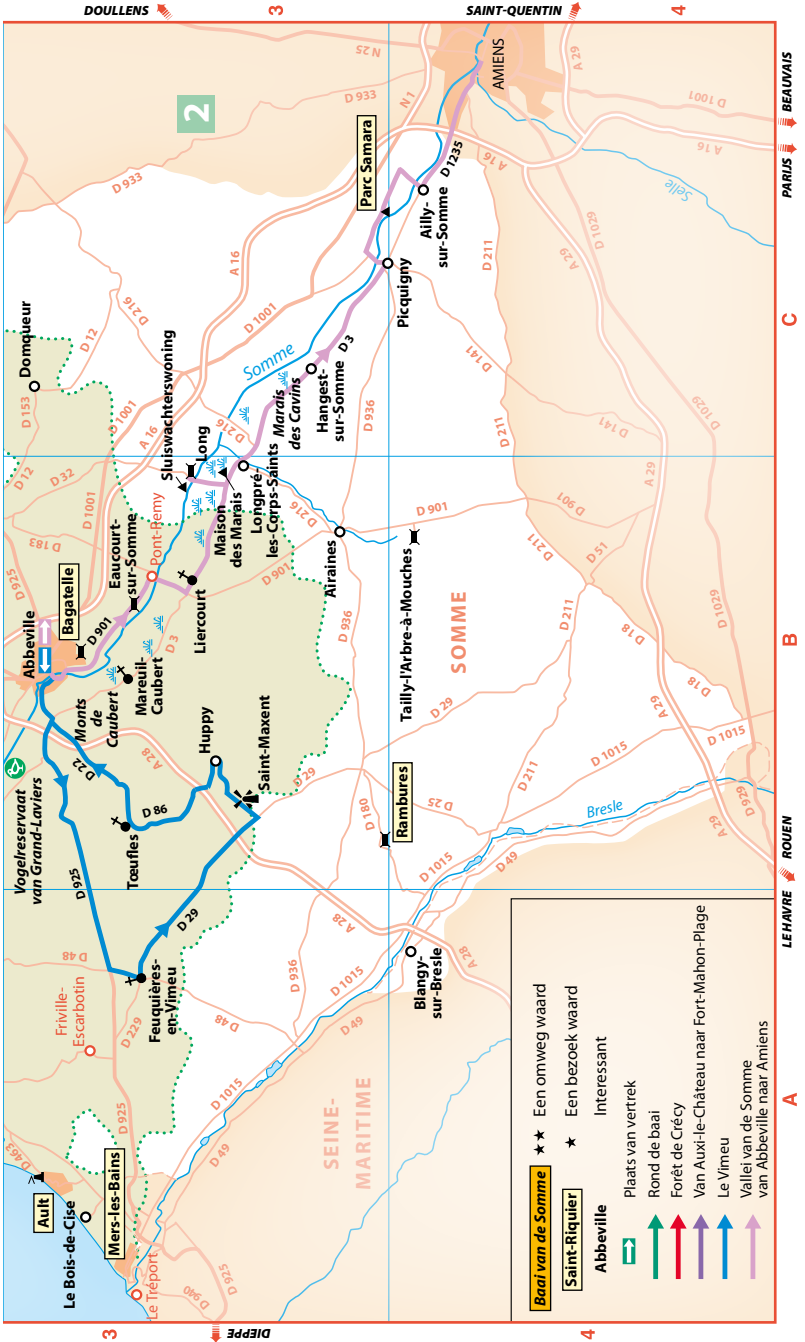
1

Baai van de Somme en Abbeville

MICHELINKAART 301 – SOMME (80) EN PAS-DE-CALAIS (62)

Baai van de Somme★★	82
Parc du Marquenterre★★	90
Saint-Valery-sur-Somme★	94
Ault★	100
Rue★	104
Ten oosten van Rue:	
Crécy-en-Ponthieu	108
Vallei van de Authie★	111
Abdij en tuinen van Valloires★★	115
Abbeville	120
Vallei van de Somme van Abbeville tot Amiens★	129
Saint-Riquier★	136
Ten zuiden van Abbeville:	
Kasteel van Rambures★	140

Baai van de Somme

De Baai van de Somme, in 2011 beloond met de status van 'Grand Site de France' en onderdeel van het Parc Naturel Régional Baie de Somme Picardie Maritime, kent een grote natuurlijke en culturele rijkdom. Dat verklaart de bescherming van de baai en de ontwikkeling van duurzaam toerisme. Het gebied beslaat 37.900 ha, waarvan bijna een derde natuurreserveaat is, en nodigt uit tot een nadere verkenning. Badplaatsen en vissershavens, stranden en duinen, maneges en vogelreservaten bieden daartoe een ongekend aantal mogelijkheden. Tussen de Marquenterre en de Pointe du Hourdel presenteert de baai zich met een bijna onwerkelijk kleurenspeel van roze, opalen, grijze en gouden tinten, vooral als bij eb de lucht en de zee in elkaar lijken over te vloeien. Bezoeken kan in elk seizoen, te voet of op de fiets, op sportieve wijze of om het historisch erfgoed te ontdekken.

Ligging

REGIOKAART A2 (BLZ. 80-81)

Somme (80)

Ten noordwesten van Abbeville; vanaf Parijs per auto in 2.40 uur bereikbaar, via de A1.

Aanraders

De stoomtrein van de Baai van de Somme, het uitzicht vanuit Le Crotoy, een tocht met gids in de baai, te voet of te paard.

Planning

Trek minstens een dag uit om de baai en omgeving te verkennen; reken op twee dagen als je gaat fietsen.

Met het gezin

Het Maison de la Baie de Somme, inclusief natuurexcursie met zeehondenobservatie, en een ritje met de stoomtrein of een boottocht.

Praktisch blz. 86

Adresboekje blz. 87

Er rijdt een stoomtrein langs de baai tussen Le Crotoy en Saint-Valery-sur-Sommes.
S. Bouilland/hemis.fr

Bezichtigen

Te voet of te paard

Het is gevaarlijk om je alleen in de baai te begeven zonder het gebied of de getijden te kennen: bij de snel opkomende vloed kunnen wandelaars ingesloten raken en bij eb kunnen ze in zee worden meegezogen. Ook is het onverstandig door de geulen te waden, want hun loop verandert met de getijden. Kies dus voor een van de veilige excursies onder leiding van een ervaren gids. Dat kan te voet of te paard (zie blz. 98).

Met de fiets

De fiets is een van de beste vervoermiddelen om de baai te verkennen. Er zijn negen bewegwijzerde ontdekkingroutes, waaronder 'Le Tour de la Baie' (32 km) waarmee je de baai in al zijn facetten kunt ervaren. Ook de Vélomaritime®, een langafstandsfietsroute van Duinkerken naar Roscoff, loopt langs de baai. Sommige fietsverhuurbedrijven bieden een bagagedienst aan. Je kunt dus makkelijk een drie- of vierdaagse fietstocht rond de baai maken (🚲 De fietsroute op blz. 26 en meer informatie op www.baiecyclette.com en www.lavelomaritime.fr).

Rondrit

REGIOKAART (BLZ. 80-81)

★★ Rond de baai

🚲 Route van 42 km in groen aangegeven op de regiokaart op blz. 80-81. Het traject is ook per fiets af te leggen door de fietsroute te volgen.

★★ Vogelpark van de Marquenterre A2 (🚲 zie blz. 90)

Rijd door Le Bout-des-Crocs, neem de D204 naar Saint-Firmin en vervolgens de D4 tot in Le Crotoy.

Le Crotoy A2

📍 1r. Carnot - ☎ 03 22 23 62 65 - www.villeducrotoy.fr

😊 Rondleidingen in het seizoen op vaste tijden (inlichtingen bij het toeristenbureau). Er is ook een wandeling langs de belangrijkste bezienswaardigheden (folder bij het toeristenbureau).

Deze aangename badplaats is de enige in de regio waarvan het strand op het zuiden is georiënteerd. Dat verklaart waarom hier al begin 19de eeuw toeristen kwamen. Tussen 1865 en 1870 woonde Jules Verne op nr. 9 van de straat die nu zijn naam draagt. Daarna volgden Toulouse-Lautrec en Seurat. In 1860 bouwde

de in Le Crotoy geboren parfumontwerper Pierre Guerlain een (nu verdwenen) hotel – de start van de ontwikkeling tot een populaire badplaats.

De **havenbuurt** heeft volop parkeergelegenheid en is een goede startplaats voor een bezoek aan Le Crotoy. De **sluizen** achter in de haven zijn in 1865 aangelegd door Ferdinand de Lesseps. Het bassin daarachter stroomt bij vloed vol en met eb weer leeg. Daarbij wordt zand meegenomen, zodat verzanding wordt voorkomen. Lopend langs de kade kom je bij de plek van het kasteel waar Jeanne d'Arc in 1430 werd vastgehouden, voordat ze naar Rouen werd gebracht. Vanaf het strand zie je het statige huis van Guerlain (rechts van de Rue de l'Impératrice) en wat verder weg de **villa Le Souvenir**, gebouwd omstreeks 1900 en nu onderdak biedend aan hotel Les Tourelles. Met zijn opvallende rode kleur en zijn torentjes is dit gebouw zelfs vanaf de andere kant van de baai te zien. Vanaf het pleintje voor het hotel heb je een schitterend **uitzicht**★ over de baai.

Het **strand** is het domein van vliegeraars en kitesurfers, die hun sportieve aspiraties kunnen uitleven tot aan Fort-Mahon-Plage (zie blz. 112).

Neem de D940 naar Saint-Valery, ga dan links de D111 op.

De Chinese begraafplaats in Nolette bij Noyelles-sur-Mer B2

Met ruim 825 witte grafzuiltjes, voorzien van Chinese karakters, is dit de grootste Chinese begraafplaats in Frankrijk. Je vindt hem in de buurtschap Nolette, aan de weg naar Sailly-Flibeaucourt. Als gevolg van een overeenkomst die op 30 december 1916 werd gesloten, namen duizenden Chinezen – de meesten waren boeren uit het noorden van China – dienst in het Engelse leger. De eersten kwamen aan in april 1917; tussen 1917 en 1919 waren er in het kamp circa 12.000. Ze werkten in zeer moeilijke omstandigheden aan de bouw van munitiedepots, spoorwegen en ziekenhuizen, ze ruimden de slagvelden op en begroeven de doden; ze werden ver van de plaatselijke bevolking gehouden en konden zich niet vrij verplaatsen. Velen van hen sneuvelden in de oorlog of stierven tijdens de epidemie van Spaanse griep in de herfst van 1918. Sommigen bleven in Frankrijk, maar de meesten keerden eind 1919 terug naar hun land.

Rijd via de D940 terug naar Saint-Valery

★ **Saint-Valery-sur-Somme A2** (zie blz. 94)

Verlaat Saint-Valery in westelijke richting via de D3. Sla ongeveer 3 km voorbij de rotonde linksaf.

★ **Maison de la Baie de Somme A2**

Carrefour du Hourdel - D3 - ☎ 03 22 26 93 93 - www.baiedesomme.fr - ♿ - april-sept.: 10.00-18.30 u; rest v.h. jaar: vraag na - museum € 10,50 (kind € 7,70) - natuurexcursies, zeehonden spotten (afh. van het jaargetijde) € 15 (kind € 7).

👤 Dit bezoekerscentrum, gevestigd in een oude boerderij, vertelt over de ontwikkeling van de baai. In zes verschillende ruimtes kom je via de vele mooie, leerzame interactieve opstellingen veel te weten over het interessante ecosysteem, de flora en de fauna van het gebied. Voor jong en oud valt er wat te beleven. De geschiedenis van de bewoners van de baai komt aan bod, en je leert meer over hun bezigheden en tradities (zoals het snijden van *blottes*, houten vogels die tijdens de jacht werden gebruikt om trekvogels te lokken). Natuurlijk is er ook aandacht voor de ecologische kwetsbaarheid van het gebied en van de soorten die er leven of leefden. Een enorme collectie opgezette vogels (300 stuks) van taxidermist Gilles Becquet uit Cayeux laat zien welke soorten zijn verdwenen. Halverwege de rondgang kun je buiten een vijver met ganzen en eenden bekijken. *Rijd terug naar de D3, sla na 1 km linksaf en ga vervolgens rechtsaf richting Le Hourdel (D102).*

De schatten van de baai

De rijkdom van de zee

Zoet of zout water? – Hoewel de monding tussen de Pointe du Hourdel en de Pointe de Saint-Quentin wel 5 km breed is, wordt de Baai van de Somme gevormd door de mondingen van twee rivieren: de Somme, die aan de zuidkant bij Saint-Valery-sur-Somme uitmondt, en de kleinere Maye, die ten westen van Le Crotoy in zee stroomt.

Verzanding – Net als bij de Mont-Saint-Michel stroomt de zee sneller de baai in dan uit en zet dus ook meer sediment af dan ze meeneemt (700.000 m² per jaar). Ook de trage stroming van de Somme heeft te maken met deze verzanding, die bovendien is versterkt door ingrepen van de mens: de aanleg van het Sommekanaal tussen 1786 en 1835 en een dijk in 1911, de drooglegging van moerassen en uitbreiding van het landbouwareaal. Hierdoor komt de bodem van de baai elk jaar 1,8 cm hoger te liggen. Overal wint het zand terrein en het 150 jaar geleden nog zo

drukke scheepvaartverkeer neemt sterk af.

Slikken en schorren – Tussen Saint-Valery en Le Crotoy liggen de **vasières** (slikken): stranden en zandbanken die bij vloed onder water staan. Hier groeit **zeekraal**, waarmee wintertaling en fluiteend zich voeden, maar die ook heerlijk is in de salade of als bijgerecht. Dieper in het estuarium zijn de zandbanken hoog opgeslibd, zodat ze meestal droog liggen. Op deze **mollières** (schorren) grazen schapen. Ze leveren voortreffelijk vlees dat het label '*pré-salé de l'estran de la Somme*' draagt.

Visserij, viskweek en jacht – In Saint-Valery, Le Crotoy en Le Hourdel wordt gevestigd op inktvis, sauterelle (grijze garnaal), sint-jakobsschelpen en tal van platvissen: tong, schol, rog en zeeduivel. De kokkelvangst langs de riviergeulen gebeurt te voet. In de baai worden ook paalmosselen gekweekt (*moules de bouchot*). De baai is altijd een geliefkoosd terrein geweest voor trekvogels en dus ook voor jagers (*zie blz. 70*).

De zeehond, symbool van de baai

De Baai van de Somme is het belangrijkste leefgebied van **zeehonden** in Frankrijk. Hier leeft 60 procent van de totale populatie; er worden ongeveer 400 exemplaren geteld, waarvan een honderdtal grijze zeehonden. De aantallen wisselen sterk per seizoen. Bekend is dat er in de baai al begin 19de eeuw zeehonden voorkwamen, maar de kolonie ging sterk achteruit in de daaropvolgende eeuw. In 1970 waren er nog maar enkele exemplaren. Een voorlichtings- en beschermingsprogramma startte in 1986, waarna de kolonie zich langzaam herstelde.

De zeezoogdieren liggen bij laagwater te luieren op de zandplaten en de lage rotsen langs de rand van de trechtervormige monding, ter hoogte van Le Hourdel. Hier doen ze nieuwe krachten op (gehele jaar), brengen ze hun jongen ter wereld (juni-juli) en ruien ze (juni-september). De dracht van een zeehond duurt ongeveer elf maanden. Een volwassen exemplaar kan tot twee meter lang worden en 150 kilo wegen. Het dier heeft een heel korte snuit en een lichtgrijze huid met donkere vlekken.

Houd altijd minimaal 300 m afstand, want het voortbestaan van de kolonie hangt hiervan af: de dieren zijn zeer schuw en kunnen vluchten en hun jongen achterlaten. Bekijk ze daarom met een verrekijker.

Duurzaam toerisme in de Baai van de Somme

 Restauranteigenaars, hoteliers en andere toeristische organisaties hebben samen met boeren, vissers en winkeliers het initiatief 'Baie de Somme, Zéro Carbone' opgezet. Deze organisatie zet zich in voor een **duurzaam en ethisch verantwoord toerisme**, om de baai en zijn omgeving te beschermen. De aangesloten bedrijven houden in hun bedrijfsvoering rekening met korte ketens, milieuvriendelijk vervoer, gebruik van lokale producten, biologische landbouw, duurzame visserij en het behoud van natuurlijke hulpbronnen. www.baiedesomme-zero carbone.org.

Le Hourdel **A2**

De huizen van dit vissershaventje liggen aan de punt van de kuststrook, die verder doorloopt tot Onival. Op de kade worden verse garnalen verkocht.

 Om van het parkeerterrein naar de vuurtoren van Le Hourdel te lopen, volg je het pad dat naar de baai leidt. Met een verrekijker kun je goed de beschermde kolonie **zeehonden** observeren (*zie kader blz. 85*); je kunt de dieren aantreffen tussen 3 uur vóór en 2.30 uur ná laagwater. Soms staan op de kiezelstrook vrijwilligers die informatie kunnen geven en verrekijkers uitlenen.

 Je kunt een korte wandeling maken van de vuurtoren naar het Maison de la Baie en het kiezelstrand van Mollière (9,7 km, 3 uur, route te downloaden via www.baiedesomme.fr).

Keer terug naar de D3.

Cayeux-sur-Mer **A2**

 2 pl. Aristide-Briand - ☎ 03 22 26 61 15 - www.tourisme-baiedesomme.fr.

De naam Cayeux is afgeleid van het Picardische *cailloux* (kiezelstenen). De winning van kiezelstenen is een eeuwenoude activiteit. Ze worden vooral gebruikt in de industrie, waar ze worden fijngemalen voor schuur- en slijpmiddelen, filters, enz. De blauwe kei wordt gebruikt voor de productie van porselein.

Naast de **wandelijk** van dit luchtkuuroord loopt de *chemin des planches*, een van de langste plankenpaden van Europa (2 km), met daarlangs meer dan 400 houten strandcabines. De **Plages de la Mollière** strekken zich uit van Le Hâble d'Ault tot Le Hourdel. In het Bois de Brighton zijn wandelpaden aangelegd.

De bijdragen van de matrozen en vissers van Cayeux maakten de bouw mogelijk van de **Chapelle des Marins**, een Mariakapel die in de jaren 1860 werd opgetrokken. Let op het originele timpaan van kunstig houtsnijwerk.

Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau -

2 pl. Aristide-Briand - Cayeux -

☎ 03 22 24 27 92 -

www.tourisme-baiedesomme.fr.

Destination Baie de Somme -

www.baiedesomme.fr. Praktische informatie over bezienswaardigheden, activiteiten en accommodatie.

Voor het zuiden van de baai, zie ook: www.tourisme-baiede-somme.fr, en voor het noorden: www.terresetmerveilles-baiedesomme.com. Voor het natuurpark:

www.baiedesomme3vallees.fr.

Ook - Het Maison de la Baie de Somme (*zie blz. 84*) en het Parc du Marquenterre (*zie blz. 90*) organiseren het hele jaar door natuur-excursies.

Aankomst en vertrek

De baai is aangemerkt als 'Grand Site de France', wat onder andere inhoudt dat duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd. Op de website www.ecomobilité-baiedesomme.fr vind je alle denkbare alternatieven voor de auto.

Met de trein

Directe verbinding van Parijs Gare du Nord naar Noyelles-sur-Mer (*tussen 1.45 uur en 2.30 uur, afh. van het type trein*). Er vertrekken bussen en een toeristische trein bij het station van Noyelles, op 6 km van St-Valery (zie hieronder bij 'Vervoer').

 Voordeelkaart (*pack*) met de TER, apr.-nov. vanaf elk station in de regio Hauts-de-France of vanaf Parijs, Gare du Nord: incl. terugtocht vanaf Noyelles + tweedaagse pas voor de toeristentrein € 27 (*tot 12 jaar € 11*).

Parkeren

Op parkeerterreinen bij Noyelles, Saint-Valery, Le Crotoy, Parc du Marqueterre en Le Hourdel kun je de auto één of meerdere dagen laten staan.

Vervoer

Met de bus - Vier buslijnen bedienen de plaatsen aan de baai. www.trans80.hautsdefrance.fr

Met de fiets - Voor adressen van fietsverhuurders in plaatsen rond de baai, zie: www.locationvelo-baiedesomme.fr en www.baie-cyclette.com.

Met de toeristentrein - blz. 98.

Evenementen

Festival de l'Oiseau et de la Nature en Baie de Somme

- 03 22 24 02 02 - www.festival-oiseau-nature.com - april.

Een festival met activiteiten op meerdere locaties tussen Abbeville en de Baai van de Somme. Natuurexcursies, films, wedstrijden natuurfotografie en natuurdocumentaires, tentoonstellingen, introductiecurssussen dieren fotograferen, workshops.

Fête de la Alicorne et des

Végétaux de la Baie de Somme - Begin juli - pl. Jeanne-d'Arc in Le Crotoy. Feest met proeverijen van specialiteiten uit de baai.

Adresboekje

 Zie ook de 'Adresboekjes' bij Rue (blz. 107) en bij St Valery-sur-Somme (blz. 97).

Uit eten

Le Crotoy

Doorsneeprijzen

Le Carré Gourmand -

53 r. de la Porte-du-Pont - 03 22 27 46 72 - *gesl. zo-avond, di en wo - menu € 35*. Restaurant in een straat in het centrum met leuke moderne inrichting. De chef-kok bereidt creatieve gerechten met de beste verse producten uit de Baai van de Somme.

Bistrot de la Baie - 3-5 r. Porte-du-Pont -

 03 22 27 07 49 - www.bistrotdelebaie.com - -

hoofdgerecht € 17/24. Hier, in een straat achter de dijk, komt men voor de paalmosselen, die op verschillende manieren worden bereid. Maar ook tataki of ceviche van vis, kwelderlam, enz. De desserts zijn huisgemaakt.

Aux Trois Jean - 27 r. du Capitaine-Guy-Dath -

 03 22 27 16 17 - - *gesl. wo (buiten het seizoen) en di - menu € 26/34,50 - 14 kamers € 116 - € 9,50*. Dit nieuwe restaurant kijkt uit over het strand. Vanaf de eerste zonnestrallen is het zoeken naar een plaatsje op het terras. Op de kaart staan vooral visge-

rechten, met als specialiteit: *moules de bouchot*, de typische kleine mosselen van de Picardische kust.

Een tussendoortje

Noyelles-sur-Mer

Relais de la Baie -

1rte du Crotoy - ☎ 06 24 98 53 23 - www.lerelaisdelabaie.com - za, zo 10.00-19.00 u - 2 kamers € 65 - ☎ € 7,50. Deze leuke 'bistro-brocante-estaminet', in het voor-malige Hôtel de la Gare, is ingericht in vintagestijl. Je kunt er oude spullen kopen of een spelletje komen spelen. Ook is er een leeskamer vol boeken. Het is een geweldige plek voor een drankje en een borrelhapje (biologische en lokale producten). De stoomtrein stopt voor de deur (zie hiernaast onder 'Sport en Ontspanning')!

Iets drinken

Le Crotoy

Les Tourelles -

Zie bij 'Overnachten' hiernaast.

Winkelen

Ferme des Prés Salés -

13 r. du Gén.-de-Gaulle - Noyelles-sur-Mer - ☎ 03 22 23 25 83 - www.facebook.com/lafermedespressales - gesl. zo-middag. In de winkel worden op de boerderij geproduceerde groenten en fruit verkocht (aardbeien, pompoenen, rabarber, zoete aardappelen, tomaten), maar ook talrijke regionale specialiteiten (lamsvlees pré-salé, zeekraal, boerencider, Picardische kaas). Aardbeien plukken uit de volle grond (10 variëteiten).

Vismarkt Le Crotoy - 5 pl. Jeanne-d'Arc - ☎ 03 22 25 08 49 - dag.

9.00-18.00 u. In de kleine vishal op de Digue Mercier.

Marché de Cayeux-sur-Mer -

R. des Corderies - di, vr en zo 8.00-13.00 u. Een drukbezochte markt, vooral op zondag.

Sport en ontspanning

Historische trein in en om de Baai van de Somme -

Vertrek vanaf de stations van Le Crotoy en Noyelles, en de toeristenkiosk van St-Valery - ☎ 03 22 26 96 96 - www.chemindefer-baiedesomme.fr - ♿ - gesl. jan.-feb. - vertrektijden en routes variëren per dag en per seizoen, informeer - € 18 incl. te rugtocht St-Valery-Le Crotoy, Le Crotoy-Cayeux-sur-Mer. Deze kleine spoorlijn werd in 1887 geopend om toeristen en lokale producten te vervoeren. Nu rijden de lage wagons met 20 km/u tussen Le Crotoy, Noyelles-sur-Mer, Saint-Valery-sur-Somme en Cayeux-sur-Mer - een mooie manier om kennis te maken met de baai. Het is mogelijk om de heenreis met de trein te doen en dan per fiets, per boot of te voet (door de baai) de terugreis af te leggen. Eet aan boord bij de ondergaande zon, van mei tot september. Vanaf het station van Cayeux-sur-Mer kun je ook gebruikmaken van de **Vélorail de la Baie de Somme**. Meer informatie op www.velorail-baiedesomme.fr

👤 **Boottochten met de Commandant Charcot** - Zie blz. 98.

Fietsen

Met 85 km aan fietspaden is de gehele baai per fiets te verkennen. Download de routes en de adressen van fietsverhuurders via www.baiecyclette.com.

📍 De fietsroute op blz. 26.

Tips voor routes en fietsvriendelijke adressen met het keurmerk 'Accueil Vélo' zijn ook te vinden op www.lavelomartime.fr

📍 Zie ook **fietsroute Vallée de Somme** (blz. 135) voor de route naar Abbeville en Amiens.

Paardrijden

Paardrijcentrum La Cavalcade -

5 r. des Jardins - ☎ 03 22 27 79 15 - www.la-cavalcade.net.

Paardrijtochten langs de zee

(1-2 uur) en begeleide tochten (1-3 dagen). Ook mogelijkheden voor mindervaliden.

Ferme Relais de la Baie de Somme – 25 r. de la Gare - Morlay-Ponthoile - ☎ 03 22 27 07 11 - www.rando-gites-baie-somme.com. Paardrijtochten (voor beginners en gevorderden) door de baai.

Met paard-en-wagen – Vertrek vanaf 20 r. Jean-Vadicoq in Le Crotoy - ☎ 06 80 16 91 64 - www.mabaiedesomme.fr - € 40 (4-11 jaar € 35) - reserv. aanbevolen. Tocht met paard-en-wagen door de baai (2.30 uur).

Espace Équestre Henson-Marquenterre – Zie blz. 93.

Wandeltochten

😊 Gebruik tijdens wandelingen door de baai laarzen of oude schoenen. Volg het veiligheidsadvies (zie blz. 83).

Je vindt de contactgegevens van de natuurgidsen (met het keurmerk Qualinat) bij het toeristenbureau (via www.tourisme-baiede-somme.fr).

Rando Nature en Somme – Zie blz. 98.

Naturexkursies vanuit het Maison de la Baie de Somme – Zie blz. 98.

👤 **Baie de Somme Exploration** – ☎ 06 17 15 30 76 - www.baiede-somme-exploration.fr - vanaf € 15. Vincent Crul organiseert originele uitstapjes: de natuur in, schatzoeken of mystery-tochten.

Overnachten

In Le Crotoy

Doorsneeprijzen

Auberge de la Marine – 1 r. Florentin-Lefils - ☎ 03 22 27 92 44 - www.aubergedelamarine.com - 6 kamers € 85/125 ☺ - ✂ hoofdgerecht € 19/29 beh. di-wo. Deze kleine auberge net buiten de haven heeft nette, gemoderniseerde kamers, sommige met uitzicht op de haven. Het restaurant biedt

smakelijke, vakkundig bereide gerechten, waaronder *flakes* van korfgevangen krab met romige avocadopuree, filet van Hauts-de-France-runderen met *foie gras* en *aligot* met Picardische appels...

🍀 **Les Tourelles** – 2-4 r. Pierre-Guerlain - ☎ 03 22 27 16 33 - www.lestourelles.com - 📍 - 35 kamers € 152/166 - ☺ € 15 - ✂ € 35. Dit hotel, dat door zijn torentjes en rode kleur al van verre te zien is, biedt een prachtig uitzicht over de baai. Aangename, lichte kamers en aparte slaapzaal voor kinderen. Het restaurant, dat uitkijkt over de baai en de tuin, zit al snel vol. Alles draait hier om producten uit zee, die met creativiteit worden bereid.

Nabij Le Crotoy

Goedkoop

Camping Le Ridin – Gehucht Mayocq - 3 km noordwaarts via rte de St-Quentin-en-Tourmont - ☎ 03 22 27 03 22 - www.campingleridin.com - 📍 betaald - 160 staanpl. vanaf € 55 - ✂ april-sept. Een camping (van de keten Yellow Village) met rustige, goed afgebakende plaatsen. Ook veel stacaravans, waarvan een deel wordt verhuurd. Bar, restaurant en zwembad bevinden zich aan de andere kant van een rustige weg, in de bijgebouwen van een oude, gerenoveerde boerderij.

Nabij Cayeux-sur-Mer

Goedkoop

Camping Les Galets de la Mollière – R. Faidherbe - 3 km naar het noordoosten via de D102, rte du Littoral - ☎ 03 22 26 61 85 - www.campinglesgaletsdelamolliere.com - 📍 & - 1 april -1 nov. - 195 staanpl. vanaf € 20 - huuraccommodaties € 60/130. Gelegen dicht bij de duinen, ook plaatsen voor campers. Restaurant, bar, animatie en zwembad. Verhuur van stacaravans per nacht of per week van april tot oktober.

Vertaling	Véronique Bolder, Sonja Brouwer, Bettina von Ehrenthal, Ellis Langenkamp-Nijkamp, Mieke Moors
Eindredactie	Frans van der Heijden
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Bouilland Stéphane/hémis.fr
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Picardie
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgeefdirecteur	Philippe Orain
Uitgevers	Catherine Guégan (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt) Aude Gandiol
Eindredactie	Martin Balédent, Sylvestre Bresson, François
Redactie	Cochet, Mélanie Cornière, Rebecca Edou, Sandrine Favre, Guillaume de Fonclare, Sophie Fréret, Philippe Gallet, Denis Girette, Arnaud Goumand, Guylaine Idoux, Sylvie Kempler, Laurent Loiseau, Philippe Pataud-Célérier, Denis Rolland Christelle Le Déan, Sandro Borel, Justeciel Keppie & Keppie, Varsenare Theodor Cepraga, Dănuț-Marian Tuca Lise Pollet, Aisne Tourisme; Laëtitia Dessaint, Oise Tourisme; Mélanie Pruvost, Somme Tourisme; Marion Capéra, Cristian Catona, Oana Dimitru, Gabriel Dragu, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Marie Maurel, Margot Santraine, Marie Simonet
Grafisch ontwerp	
Omslagontwerp	
Cartografie	
Met dank aan	

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2025

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Michelin Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
michelinreisgids@lannoo.be

De Michelin Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
michelinreisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2025/45/292 - NUR 512
ISBN 978 90 209 2829 7

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.